

rozšířeno, vůbec újmou stihnuvší obžalovaného z důvodu činů, do jejichž trestu byla pak započítána, a že propadnutí nábojů rozsudkem ze dne 5. června 1928 vyslovené, nemá, třebaž se stalo i poukazem na § 32 zbrojního patentu, ráz trestu, jsouc vlastně výrokem povahy v § 367 tr. ř. vytčené, kdyžtž byl obžalovaný uznán vinným i krádeží těchto nábojů, spáchanou na vojenském eráru, jehož zástupci (posádkovému velitelství v Novém Jičíně) byly pak náboje vydány. Stížnost podle toho, co uvedeno, neodůvodněnou bylo zavrhnouti, aniž bylo třeba zabývat se dalšími jejími vývody o nedostatečnosti průvodního materiálu a o nepřičetnosti obžalovaného, protože vývody ty vymykají se naprosto z rámce provedení zmateční stížnosti.

Čís. 3482.

Střídavým pominutím myslí (§ 2 b) tr. zák.) jest stav duše, pro který jest v některých obdobích, zejména i v době páchání trestného skutku pachatel neschopným rozpoznati protiprávnost skutku nebo říditi svou vůli a své jednání podle tohoto správného rozpoznání.

Zmenšená (seslabená) přičetnost není ani částečným pominutím myslí; záležejíc v tom, že se v myslí osoby jí stížené nevybavují představy tak rychle a určitě a neuplatňují tlumy tak mocně jako u osoby pravidelného duševního rozpoložení, aniž by však schopnost k rozpoznání protiprávnosti skutku a schopnost volného rozhodování byly zrušeny, rovná se zmenšená (seslabená) přičetnost (duševní méněcennost) stavu mdlejšího rozumu, který jest jen polehčující okolností podle § 46 a), § 264 a) tr. zák., nevylučujíc trestní zodpovědnost, leč by šlo o trestné činy spáchané z pouhé nedbalosti, při nichž jest přihlížeti k mdlejšímu rozumu pachatele již při posouzení, zda mohl poznati nebezpečnou povahu svého jednání, jelikož poukazuje k »zvláštním jeho poměrům« (§ 335 tr. zák.).

Vybočení z mezí nutné obrany (§ 22 g) tr. zák.) jen ze strachu nezabavuje zodpovědnosti podle § 335 tr. zák.

Nedbalost předpokládána poslední větou § 2 tr. zák. nevztahuje se na samu povahu skutku, nýbrž na poměr skutku k rozsahu nutné obrany.

Nedbale ve smyslu onoho ustanovení nejedná pachatel již tehdy, když věděl nebo mohl poznati, že skutek může přivoditi nebo zvětšiti nebezpečí pro život, zdraví nebo tělesnou bezpečnost toho, proti komu v nutné obraně jednáno, nýbrž teprve tehdy, když věděl nebo mohl poznati, že jednání to nebylo k odvrácení útoku nutné, buď, že za tím účelem vůbec nebylo třeba skutku ohrožujícího ony sítatky, nebo že nebylo třeba ohrožení jich v té míře, ve které skutečně byly ohroženy (poškozeny).

Pro skutkovou podstatu podle § 335 tr. zák. stačí tu i nedbalost nevědomá.

Nedbalost, předpokládána v § 2 g) tr. zák. pro přičítání skutku podle § 335 (431) tr. zák. spočívá v možnosti poznání, že skutek není úměrným útoku a potřebě obrany.

N e j v y š š í s o u d jako soud zrušovací vyhověl v neveřejném zasedání zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Ml. Boleslavi ze dne 13. července 1928, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem proti bezpečnosti života podle § 335 tr. zák., zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a věc vrátil soudu první stolice k opětovnému projednání a rozhodnutí.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost dovolává se výslovně jen důvodu zmatečnosti podle čí. 4, správně — jelikož vytýká rozsudku zmatečnost pro nesprávné použití zákona v ustanoveních § 2 písm. b) a g), § 335 tr. zák. — podle čí. 9 písm. a) i b) § 281 tr. ř. Tvrzenou právní mylnost dokazovala by stížnost způsobem zákonným, kdyby vybudovala právní námitky jen na skutečnostech rozsudkem zjištěných a na celku těchto zjištění. Těch mezi však stížnost namnoze nedbá, naopak činí podkladem svých právních úvah i přímo výsledky hlavního přelíčení a dokonce i listiny (vysvědčení Dr. K-a a podání, které nebyly při hlavním přelíčení čteny a k jejichž obsahu nemohl proto (§ 258, odst. první tr. ř.) přihlížeti ani soud nalézací; nehledě ani k tomu, že stížnost cituje obsah vysvědčení vynechávajíc slova »několikrát« nesprávně. K této části vývodů, vybočující z rámce zákonného provádění hmotněprávních zmatků, pokud se týče vůbec z rámce zrušovacího řízení, netřeba přihlížeti. Než i jinak jsou právní námitky stížnosti pochybeny. Důvodem, jenž vylučuje zlý úmysl a tím i trestnost skutku, jest podle § 2 písm. b) tr. zák. střídaté pomnutí mysli, t. j. takový stav duše, pro který jest v některých obdobích, zejména i v době páchaní trestného skutku pachatel neschopným rozpoznání protiprávnosti skutku nebo neschopným řídití svou vůli a své jednání podle tohoto správného rozpoznání. Skutečnosti, jež by opodstatňovaly takový stav duše stěžovatelovy, nejsou rozsudkem zjištěny. Zmenšená (seslabená) přičetnost předpokládaná rozsudkem na základě nálezu a posudku znalců-lékařů není — ani částečným, jak stížnost uplatňuje — pomnutím mysli. Záležejí v tom, že se v mysli osoby jí stížené nevybavují představy tak rychle a určitě a neuplatňují tlumy tak mocně jako u osoby pravidelného duševního rozpoložení, aniž by však schopnost k rozpoznání protiprávnosti skutku a schopnost volného rozhodování byly zrušeny, rovná se zmenšená (seslabená) přičetnost (duševní méněcennost) — jak i rozsudek správně předpokládá — stavu mdlejšího rozumu, který nevyklučuje zodpovědnost, nýbrž jest podle § 46 a), § 264 a) tr. zák. polehčující okolností, k níž lze přihlížeti jen při vyměřování trestu, ovšem s výjimkou trestných činů spáchaných z pouhé nedbalosti, při nichž jest přihlížeti k mdlejšímu rozumu pachatele, jelikož poukazuje k zvláštním jeho poměrům, tudíž k jednomu s hledisek vytýčených § 335 tr. zák. již při posouzení, zda mohl pachatel poznati nebezpečnou povahu svého jednání.

Rozsudek uznává, že stěžovatel jednal souzeným skutkem — t. j. tím, že pušku poněkud sehnul, až přišla asi do výše ramen Václava K-e, a spustil kohoutek — v nutné obraně proti bezprávnému a s vyhrůžkou zabítím spojenému útoku Václava K-e klackem na jeho tělesnou bezpeč-

nost, má však za to, že stěžovatel vykročil z mezí nutné obrany, protože mohl ustoupiti, povolati sousedy, oznámiti věc starostovi nebo četníkům nebo brániti se jiným nástrojem, jichž bylo na místě činu s dostatek, nebo vystřeliti do vzduchu. Namítá-li stížnost, že stěžovatel měl od začátku úmysl vystřeliti do vzduchu mimo tělo Václava K-e, že se mu to však nepodařilo při pranici a pohyblivosti K-e, odchyluje se od onoho opačného zjištění rozsudku, jemuž formální vadnost nevytýká a jež není v rozporu ani s výpovědí samotného stěžovatele, který se nehájil způsobem stížností uvedeným, nýbrž udal, že neměl úmysl použití zbraně, až teprve, když ho K. přímo klackem ohrožoval, střelil v sebeobraně, že spustil ručnici o něco níž a v tom že vyšla rána, že neví, zda vyšla rána náhodou, . . . že viděl, že musí učiniti K-e neškodným. Rovněž odchyluje se stížnost od závazných zjištění rozsudku, odvozujíc nemožnost ústupu stěžovatele před útokem K-ovým ze svémocného předpokladu, že by jím byl dal K-ovi na pospas matku i manželku; neboť rozsudek nezjišťuje a není ani ve spisech poukazu na to, že K. útočil aneb se i jen chystal k útoku i na tyto osoby stěžovateli blízké. Lze ponechati bez odpovědi i vývody, kterými stížnost nikoliv neprávem namítá, že správnému výkladu pojmu nutné obrany nevyhovuje — vzhledem k tomu, že byl útok již zahájen osobou povahy násilné a vzpurné — ani poukaz na možnost ústupu, povolání sousedů, starosty nebo četníků, ani — jak lze dodati — poukaz na možnost uchopení a použití jiného nástroje než pušky. Neboť — jak již naznačeno — vyslovuje rozsudek dále, že stěžovatel mohl při nejhorším vystřeliti do vzduchu, čímž by jistě byl dostatečně Václava K-e postrašil a nikoliv na plno z bezprostřední blízkosti do něho střeliti. Touto větou je zjištěno, že k donucení K-e, by od útoku již zahájeného upustil, tudíž k odvrácení útoku stačil výstřel do vzduchu a že nebylo k účelu tomu třeba výstřelu přímo do těla K-ova. Stížnost nevytýká tomuto zjištění formální vadnost a zejména nevytýká, že soud neuvedl, ač jich bylo při zjištění násilné a vzpurné povahy K-ovy dostajista třeba, žádných důvodů pro přesvědčení, že pouhý výstřel do vzduchu byl by K-e postrašil dostatečně, t. j. tak, že by byl K. od útoku na stěžovatele upustil. Nutno proto na zjištění tom trvati a, jelikož tu byla podle něho — i když ponechávají se ostatní možnosti rozsudkem uvedené stranou — možnost odvrátiti útok jiným než souzeným skutkem, trvati též na závěru rozsudečném, že souzený skutek vybočil z mezí nutné obrany. Další, rozhodovacími důvody nevyslovený a i výrokovou částí jeho — jen slovy »ze strachu« — nedostatečně projevený, avšak přes to z rozsudku zřejmý předpoklad nalézacího soudu, že stěžovatel vykročil z mezí nutné obrany jen ze strachu, chrání stěžovatele ovšem proti tomu, by mu nebyl souzený skutek a jeho výsledek přičítán jako čin zlomyslný, tedy jako zločin ne-li vraždy, aspoň zabití; nezbavuje však stěžovatele zodpovědnosti podle § 335 tr. zák., jednal-li nedbale; vyslovuje poslední věta § 2 tr. zák., že vykročení z nutné obrany, způsobené (jedině) strachem, leknutím nebo poděšením může býti podle okolností trestáno jako trestný čin z nedbalosti podle ustanovení druhého dílu trestního zákona. Podle této věty označuje zákon jako po případě trestné vykročení z mezí nutné obrany, shledávaje důvod trestnosti v nedbalosti pachatele při páchání skutku, který vykazuje, protože by

jinak o něm na tomto místě vůbec jednáno nebylo, veškeré jak objektivní, tak i subjektivní složky zločinu, tedy zejména i úmysl směřující k poškození dotčeného jím právního statku a nepřičítáný jako úmysl zlý, protože byl vyvolán nátlakem protiprávního útoku a strachu, leknutí, poděšení útokem vzbuzeného. Z toho zřejmo, že se nedbalost, předpokládáná poslední větou § 2 tr. zák. nevztahuje na samotnou povahu skutku, nýbrž na poměr skutku k rozsahu nutné obrany. Nedbale ve smyslu tohoto ustanovení jedná tudíž pachatel nikoli již, když věděl nebo poznati mohl, že skutek může přivoditi nebo zvětšiti nebezpečí pro život, zdraví nebo tělesnou bezpečnost toho, proti komu v nutné obraně jednáno, nýbrž teprve tehdy, když věděl, nebo poznati mohl, že jednání to nebylo k odvrácení útoku nutné, buď že za tím účelem vůbec nebylo třeba skutku ohrožujícího ony statky, nebo že nebylo třeba ohrožení jich v té míře, ve které skutečně ohroženy a pak i poškozeny byly. Tímto výkladem zákona řídil se i soud nalézací, dbaje při tom i hlediska naznačeného § 335 tr. zák. slovy, »podle zvláštních poměrů svých« a přihlížeje v důsledku toho i ke zvláštnímu duševnímu stavu, který byl u stěžovatele dán jednak jeho zmenšenou přičetností (nervositou), jednak strachem, ve který ho uvedly útok a vyhrůžky Václava K-e. Neboť rozhodovací důvody vyslovují nejen, že obžalovaný mohl přes strach, ve kterém se nalézal a přese svou zmenšenou přičetnost předvídati, že ranou, kterou vystřelil, může K-ovi na těle těžce uškoditi, ba i ho zabít, nýbrž i že soud dospěl k přesvědčení, že obžalovaný jednal v době činu v takovém stavu nazírání, že přes strach a svoji zmenšenou přičetnost bylo mu lze uvědomiti si, že překročuje činem, který právě předsebrá, hranice spravedlivé a nutné obrany. Stížnost nedbá ani tohoto zjištění a předpokládá, že nebyly meze nutné sebeobrány pro stěžovatele rozeznatelné, takže ani tu neprovádí námitku beztrestnosti skutku po zákonu. Uvádí-li na jiném místě, že stěžovatel následkem leknutí, poděšení a strachu nerozeznal meze, které jsou mezi dovolenou sebeobranou a překročením jí, stačí podotknouti, že stačí pro skutkovou podstatu § 335 tr. zák. i pouhá nedbalost nevědomá, takže nebylo třeba zjistiti, že stěžovatel si byl vědom nadměrnosti skutku, a stačí, že jest — jak uvedeno — zjištěna možnost poznání nadměrnosti té na straně stěžovatele.

S hlediska výslovně uplatňovaného hmotněprávního zmatku § 281 čís. 9 písm. a), b) tr. ř. jeví se tudíž vývody stížnosti, i pokud jej provádějí po zákonu, berouce do ohledu rozsudečná zjištění, t. j. pokud v nich vůbec lze shledati dolíčení onoho zmatku, neodůvodněnými. Avšak opětnými poukazy na stav strachu a na nervositu obžalovaného, námitkou, že vykročení z meze nutné obrany podle § 2 písm. g) tr. zák., může, avšak nemusí se trestati podle ustanovení §§ 335, 431 tr. zák., a vývody, že by se v rozhodném okamžiku, kdy již již dopadala hůl (klacek) na hlavu stěžovatelovu, nebyl opanoval na jeho místě ani člověk nervově úplně zdravý, že tím spíše nemohl meze dovolené (asi nutné) sebeobrány poznati stěžovatel jako člověk nanejvýš nervosní, k poděšení, strachu a leknutí náchylný, a že na stěžovateli pro nervosu jeho nelze žádati takovou míru opatrnosti jako na člověku normálním, domáhá se stížnost toho, by byl zvláštnímu duševnímu rozpoložení stěžovatelovu, zejména v době souzeného skutku při posouzení, zda jednal nedbale, při-

znán význam, který mu nalézací soud upřel, aniž uvedl v rozsudku úvahy, kterými dospěl k úsudku o bezvýznamnosti onoho stavu pro závěr o nedbalosti stěžovatele. Výtku nedostatku důvodů, kterou stížnost takto zřetelným poukazem uplatňuje, jest důvodná. Rozhodovací důvody vsunují sice mezi závěr o předvídatelnosti těžkého uškození na těle, ba smrti Václava K-e a další závěr o možnosti uvědomnění si vykročení z hranic spravedlivé a nutné obrany poukaz na seznání znalce-lékaře, že obžalovaný musel přes seslabenou v době činu přičetnost vědět, že může způsobiti těžké zranění, případně smrt Václava K-e, další poukaz, že to je známo každému člověku a tím více muselo to býti známo obžalovanému, když dříve se střelnou zbraní zacházel, a posléze poukaz, že svědkyně Anežka T-á seznala, že varovala obžalovaného, by zbraň sebou nebral, že se stane neštěstí. Avšak jest — obzvláště když rozhodovací důvody předesílají poslednímu poukazu větu, že z něho vychází, že si obžalovaný skutečně musil býti vědom nebezpečí spojeného s tím, že bere k hádce s K-ovými sebou nabitou zbraň — zřejmo, že všechny uvedené poukazy reprodukují jen úvahy, které vedly soud k závěru o předvídatelnosti škodného výsledku pak nastavšího, a nevztahují se i na druhý shora uvedený závěr. Jiných úvah po subjektivní stránce skutku v rozsudku není. Nejsou tedy v rozsudku pro zjištění, že bylo stěžovateli přese zmenšenou přičetnost (jeho nervositu) a přese strach, který v něm vyvolal útok Václava K-e, možno uvědomiti si, že překročuje činem, který právě předsebirá, hranice spravedlivé a nutné obrany, uvedeny vůbec žádné důvody. Jelikož pak podle toho, co shora uvedeno, nedbalost (předpokládaná § 2 písm. g) tr. zák. pro přičítání skutku podle § 335 (431) tr. zák.) spočívá právě v možnosti poznání, že skutek není úměrným útoku a potřebě obrany, jest dolíčenou vadou stížen výrok soudu o rozhodné skutečnosti a rozsudek zmatečným podle § 281 čís. 5 tr. ř. Bylo proto zmateční stížnosti vyhověti a za předpokladu § 5 zákona ze dne 31. prosince 1877, čís. 3 ř. zák. na rok 1878 uznati ihned v zasedání neveřejném, jak se stalo.

Čís. 3483.

Nelze se dopustiti spoluviny na zločinu nadržování podle § 214 tr. zák. sobě samému nebo jiným osobám, jež měla spáchat osoba třetí, jehož skutková podstata však není dána proto, že nikdo z těch, jimž mělo býti touto osobou nadržováno, zločin nespáchal.

Má-li býti nadržováno určitému zločinci, musí býti zjištěno, že tato osoba zločin skutečně spáchala (je zločincem).

(Rozh. ze dne 15. května 1929, Zm I 702/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl v neveřejném zasedání zmateční stížnosti obžalovaného Josefa S-ého do rozsudku krajského soudu v Chrudimi ze dne 9. října 1928, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem podle §§ 5, 214 tr. zák., zrušil rozsudek ve vý-